

MÅNDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET” ÅRGÅNG I

Första läsningen: **Tob 1a, 3; 2:1-8** (*Tobit fruktade Gud mer än kungen*)

Tobits bok är en andlig pärla. Den gamle juden Tobit lever i en tid då folket inte kan kämpa för sin frihet. Man får vara glad om man får göra gott. De avlidna ska ha en värdig begravning. Tobit praktiserar – med fara för sitt eget liv – de kroppsliga barmhärtighetsgärningarna (*Katolska kyrkans katekes*, nr 2447)

Evangelium: **Mark 12:1-12** (*De tog fast den älskade sonen och dödade honom*)

Jesu liknelse här har övertydlig adress till den religiösa makteliten. Den är en sista vädjan till deras förnuft att inte upprepa sina förfäders misstag genom att döda den som Gud har sänt. Tanken går till folkets behandling av heliga män genom tiderna såsom Mose, David, Josua, Elia, Jeremia – och inte minst Johannes döparen. Liknelsen bygger vidare på profeten Jesajas *sång om vingården* i Jes 5:1 f, om Guds folk som bar dålig frukt. Men Jesus skärper bilden så att den blir till ett ondsint *uppror mot Messias* – mot ”arvtagaren” (v. 7). De obegripligt förblindade vinböndernas beslut att låta den älskade sonen dö leder tanken till Josef i 1 Mos 37:20 som överfölls och såldes av sina bröder. Jesu ord i v. 9 är ett hot: hans motståndare förlorar makten, det blir kaos om de gör allvar av sina onda planer. Tolkningen i v. 10-11 av Ps 118:22-23 användes flitigt i den tidiga kyrkans förkunnelse: Jesus var den gåtfulla hörnstenen som skulle hålla ihop Guds tempel (jfr Apg 4:11; 1 Pet 2:4,8). Att förkasta Messias är att bygga utan Gud (när Jesus säger detta pågår tempelbygget för fullt med tusentals arbetare). Jesu motståndare drar sig tillfälligt tillbaka, tysta. Gatans folk applåderar Jesus, får vi tro.

Om inte Herren bygger huset är byggarnas möda förgäves (Ps 127:1).
--

TISDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Tob 2:9-14; 3:1a** (*Tobit knotade inte mot Gud när blindhet hade drabbat honom*)

En sak är att uthärda människors förakt när man gör Guds vilja, en annan att stå ut med att Gud tillåter att man mitt i eländet också drabbas av olycka, sjukdom, försörjningsproblem och bittra missförstånd. Tobits sura fru påminner om den stackars Jobs dito (Job 2:9). Tobit är annars mycket olik Job. Han klagar inte utan accepterar sitt öde som en botgöring för sitt folk (Tob 3:2-6). Så liknar Tobit Jesus.

Evangelium: **Mark 12:13-17** (*Ge kejsaren det som tillhör kejsaren och Gud det som tillhör Gud*)

Jesus vinner en elegant retorisk seger. Men var står han egentligen i sakfrågan? Betalar man skatten (som belastade befolkningen kännbart) eller inte? Skatten som åsyftas här infördes år 6 e.Kr. Den ledde omgående till ett uppror som utgick från Galileen, Jesu hemtrakter, och krossades i blod. Denaren som Jesus fick se bar en bild av kejsaren Tiberius (regerade 14-37). Med tanke på judiska religionens bildförbud, (2 Mos 20:4-5) var den horribel. På myntet stod skrivet att Tiberius var ”son till den gudomlige Augustus”, och på baksidan såg man symboler som visade att han även var romerska statsreligionens överstepräst. Sådant tvingades judar gå omkring med i fickan, en blasfemi. Bakom Jesu svar anar vi folkets avsky för kejsaren. Men den lömska frågan är farlig. Svarar Jesus klart nej till skatten kan han anmälas för uppror. Vid ett ja får han folket mot sig. Jesus ändrar i stället på frågan och tvingar åhörarna att tänka över vad vi är skyldiga *mot Gud*. Myntet bar en bild av kejsaren, men varje människa är själv ett mynt, skapad till *Guds avbild*. Hur gör man rätt inför Gud? *Det* är frågan. Vi hör folket applådera, dock kanske inte som i läsningen i går. Vissa ansåg nog att Jesu svar var fegt.

Bevara mig för fällorna de lägger ut, för ogärningsmännens snaror (Ps 141:9).

ONSDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET” Första läsningen: **Tob 3:1-11b, 16-17a** (*Deras böner nådde fram till Guds härlighet*)

Gud för ihop människor på hemlighetsfulla sätt. Två fromma men djupt förtvivlade judar – långt ifrån varandra – ber en bön som verkligen kommer från hjärtat: deras förnedring och nöd är så stor att de inte vill leva längre. De vet inte än att de ska bli svärfar och svärdotter och få liv, hälsa och glädje i övermått.

Evangelium: **Mark 12:18-27** (*Gud är inte en gud för döda utan för levande*)

Under Jesu sista vecka i jordelivet tar han avstånd från det ena religiösa partiet efter det andra. I dag är det saddukeerna. De var ett konservativt prästparti med rötter in i överklassen och sympati för det romerska imperiet och grekisk kultur. De förkastade tron på änglar, själens odödlighet och uppståndelsen. Denna världsöppna, skeptiska kulturelit var förmodligen Jesu allra argaste motståndare. Saddukeernas lätt komiska fallbeskrivning här ska förlöjliga tron på uppståndelsen. De får säkert skrattarna på sin sida: sju bröder i himlen bråkar om hustrun (vem av dem som kvinnan själv skulle vilja välja tänker nog ingen på). Jesu svar avslöjar deras tänkesätt: att kvinnor står till fritt förfogande också i himlen. Men där ska kvinnor, precis som män, stå med allt de är inför Gud, fria

som änglar, obundna av äktenskapet. Sadukeerna erkände i övrigt bara Moseböckerna som helig skrift. Däri stod inget om uppståndelsen, menade de. Jesus kritiserar dem i v. 24 för att inte känna Skriften (han vill se *tänkande* bibelläsare) och argumenterar utifrån en episod från just Moseböckerna (2 Mos 3:6). Argumentet i v. 26-27 bottnar i en djup förtröstan: döden kan inte avsluta gemenskapen med Gud. Hans trohet räcker bortom graven.

De förstår inte Guds hemligheter, de hoppas inte på lön för fromheten och tror inte på belöning åt fläckfria själar (Vish 2:22).

TORSDAGEN 8 juni: VÅR HERRE JESUS KRISTUS, DEN EVIGE ÖVERSTEPRÄSTEN

I det gamla Israel var det (sedan kung Davids och Salomos dagar) sed att översteprästen skulle härstamma från den trogne översteprästen *Sadok* (Hes 44:15-16) för att vara legitim. Senare bröts linjen 175 f. Kr. i samband med den brutala anti-judiska regimen, när den syriska kungen Antiochus IV Epifanes tog makten över gudsfolket: en viss Jason mutade sig till ämbetet, och därefter insattes en ovärdig person vid namn Menelaos av syrierna (2 Mack 4). Från och med då var översteprästämbetet en pjäs i det politiska spelet, chockerande för den fromma judiska allmänheten. Från början av Herodes den stores regeringstid (ca 37) till Jerusalems förstörelse (år 70) fanns inte mindre än 28 överstepräster, varav bara tre var av äkta översteprästerlig ätt. När Jesus var ung (år 15-18) avlöste tre kandidater snabbt varandra och folket visste att ämbetet i princip var till salu. Förtroendet för den religiösa ledningen var i botten.

Den avgörande politiska faktorn i dödsdomen mot Jesus var förmodligen att Jesus genom att bejaka att han var Guds Son, den utlovade *Människosonen* från himlen (Dan 7:13-14), ställde sig över översteprästens auktoritet (Mark 14:61-64), en respektlöshet mot den översta myndigheten som lärjungarna sedan kopierade (Apg 4:5-20, 5:27-33 och Apg 23:1-5, där Paulus inte tycks känna igen översteprästen). Kvällen innan sin död – skärtorsdagen – instiftade Jesus i egen auktoritet en ny förbundsoffermåltid (nattvarden/mässan) som för all framtid skulle göra offerhandlingarna i templet onödiga och meningslösa. Jesus fick betala med sitt liv för alla sina provokativa handlingar. Men uppståndelsen på påskens morgon gav tron på Jesus rätt: *just den där dömde brottslingen är ingen brottsling, han är den verkliga förmedlaren mellan Gud och människor, Gud har nämligen trotsat Stora rådets dom och uppväckt honom från de döda.* Brevet till hebreerna i Nya Testamentet är ett enda långt lovprisning för **den av människor avvisade, men av Gud insatte Översteprästen för alla tider: Jesus, vår Herre.** I Uppenbarelseboken sist i Bibeln stärks den gamle aposteln Johannes – den siste överlevande av apostlarna – när han i en vision får se sin

ungdoms mästare i himlen, strålande och i översteprästerliga kläder (Upp 1:13). Glädjen över denna triumf firar vi i dag: Jesus, vår Herre och Frälsare, är vår förmedlare i himlen, en överstepräst vi kan lita på (Heb 7:26).

Den som idag är präst i kyrkan handlar *in persona Christi Capitis*, han agerar med den fullmakt som Kristus, kyrkans huvud, har (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1548-1549). Vi ska därför bemöta våra präster med vördnad. Vi är skyldiga dem tacksamhet för allt de tar på sig för att tjäna Gud och människorna och det de avstår från för andras skull. De har fått mycket anförtrott. Av dem ska Gud kräva sträng räkenskap. Deras ämbete kan bli till stor välsignelse, men även till stor olycka för människor om de missbrukar det. Därför ska vi tacka Gud för dem och be för dem.

Särskilda läsningar på denna dag:

1 Mos 22:9-18 eller Heb 10:4-10 samt Matt 26:36-42

FREDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Tob 11:5-17a** (*Han slog mig men förbarmade sig åter över mig: nu ser jag min son*)

Gud kan på nolltid vända vårt elände i lycka. Tobit har lidit tålmodigt och är redo för *nåden* att se drömmen om familjens framtid bli sann. Scenen har också en doft av paradiset: tanken går till Kristus, Sonen, som för sin brud, kyrkan, till Fadern i himlen.

Evangelium: **Mark 12:35-37** (*Hur kan de skriftlärda säga att Messias är Davids son?*)

Att Jesus har kommit till den heliga staden som någon sorts Messiaskandidat vet nu alla. Men vad innebär det rent politiskt? ”Messias” betyder ”den Smorde” – det syftar på smörjelsen till att vara Israels kung, så som forntidens stora förgrundsgestalt, kung David, högtidligt smordes (2 Sam 5:3). Är Jesus här för att förhandla sig till kungavärdighet liksom Herodes den store gjorde med romarna (jfr scenen i Luk 19:12, 27)? Jesu ord i dagens evangelium vill säga att Messias inte behöver vara en kopia av David. ”Davids son” är en otillräcklig definition av Frälsaren. Han är s.a.s. ”överpolitisk”. Psalm 110:1 citeras i v. 36 – som så ofta i Nya Testamentet (jfr Apg 2:34-35; 1 Kor 15:25; Mark 14:62; 16:19; Rom 8:34; Ef 1:20; Kol 3:1 Heb 1:13; 8:1; 10:12).

Här avslutas Jesu sista fem kontroverser i livet. Markus skriver (v. 37) att den stora skaran gärna lyssnade på Jesus. Men lärjungarna måste ha känt kalla kårar:

Jesus har tagit avstånd från alla viktiga partier, och vem stöder oss nu? Nu får det bära eller brista.

Förslag till fredagsoffer: Be en bön för våra politiker – om *Kristi sinnelag* (jfr Fil 2:5)

LÖRDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Tob 12:1, 5-15, 20** (*Nu stiger jag upp till honom som har sänt mig*)

”Vad kostar mässan?” frågar någon, men Guds nåd kan inte köpas! Gamla Tobit fumlade med plånboken, men tappar den nog på marken när han inser vem som står där. Ordet ”nåd” heter på latin *gratia* – nåden är gratis. Ge pengarna till **nödlidande!**

(Årgång II, jämna år): Första läsningen: **2 Tim 4:1-8** (*Gör vad som åligger en förkunnare och fullfölj din tjänst*)

Paulus uppmanar i v. 2 Timotheos till *ständig undervisning* om Jesus – även i ”otid”, t.ex. när alla kring oss säger: ”Nu ska vi väl inte behöva dra in Gud i det här!” Fotbollsstjärnan *Guillermo Molins* från MFF ställde sig en vacker dag och bad på planen inför en viktig match. Det blev knäpptyst på läktaren. När han bett klart jublade man igen. *Så undervisar man!* Aposteln varnar här i sitt ”testamente” mot all wellness-religion (= det som känns bra vill jag tro på) eftersom man i en sådan värld inte bryr sig om vad som är *sant*. Med ”legenderna” i v. 4 avses dåtidens växande flora av gnostiska myter och spekulationer (jfr 1 Tim 1:4) som lockade många kristna bort från urkyrkans tro, disciplin och tradition.

Evangelium: **Mark 12:38-44** (*Den fattiga änkan lade mer i tempelkistan än alla de andra*)

Jesus har inte mycken tid kvar. Den sista gruppen han vill hinna göra upp med är de skriftlärda, d.v.s. professionella teologer. De kunde fungera som en sorts advokater som mot (fet) betalning förvaltade änkors förmögenheter. Det beteende som Jesus karikerar här är typiskt för lärda som måste skylta med sig själva för att synas och *vara någon* i vimlet, brödpräster som man har kallat dem. Som kontrast till dem pekar Jesus på den fattiga änkan som för Guds skull ger allt – ja, ger tills det gör ont (påminde hon om hans egen moder Maria?). Det står nu klart för alla i Jerusalem att Jesus inte har kommit för att fjäska för någon. De ringa gläds åt allt han säger. Det går från mun till mun i mörka

gränder och kalla skjul där Jerusalems fattigaste judar delar mat med varandra och hoppas på Gud: Jesus är *Profeten* (5 Mos 18:15). Dramatiken ökar. Lärjungarna ser att det lidande som Jesus talade om närmar sig. Kommer då den stora messianska vändpunkten? Eller kommer den inte?

Vi har vandrat länge med Markus nu och hört hans version av Jesu framträdande. Vi kanske saknade att få veta mer om Jesu *undervisning*. Den får vi mer av hos *Matteus*, vars bok vi ska läsa ur från och med på måndag och sedan under hela sommartiden.

Herren är hans namn... de faderlösas fader, änkorernas försvarare (Ps 68:6).
--